Programmabegroting 2022-2025 eerste termijn Roerstreek Lokaal!

En dan zijn we al weer bij de laatste begroting aanbeland van deze raadsperiode. Vier jaar geleden met optimisme de toekomst tegemoet. Vier jaar hard werken aan grote thema's als Zorg en Accommodaties. Vier jaar hard werken aan onze samenleving in Roerdalen, dag in dag uit, en dan ook nog ineens een pandemie die de wereld ontwricht. Zo langzaamaan hervatten we steeds meer van wat eens ons normale dagelijks leventje was. Maar waar is iedereen nu eigenlijk aan toe?

We zijn nog lang niet af van corona. Hoe gaan we de winter in? Waren de steunmaatregelen voldoende om de bedrijven van talloze ondernemers blijvend overeind te houden? Wat betekent een winterseizoen voor de mensen die in de zorg werken? Allemaal mensen die óók in Roerdalen wonen. Mensen waarvoor wij als samenleving en lokale overheid oog moeten houden. Zekerheden lijken er niet meer te zijn. Wat doet dat met de psyche en de kloof tussen hen die meekunnen en hen die dat niet meer kunnen, om welke reden dan ook? Daar maken wij ons oprecht zorgen om.

Wendbaarheid is het nieuwe toverwoord in overheidsland. Hoe geven we antwoord op veranderingen die zich steeds vaker lijken aan te dienen? Een paar jaar geleden ging het hier in de raad over een krimpende bevolking, woningen die jarenlang te koop stonden of de trek van het platteland naar de stad. En duurzaamheid was de sluitpost van de begroting.

Anno 2021 kijken we daar toch weer met andere ogen tegenaan. De financiële zorgen rond de betaalbaarheid van de jeugdzorg bleken helaas een constante factor, terwijl het meer om de mensen zou moeten gaan die de zorg nodig hebben. Maar hoe gaan we daarnaast om met woningprijzen die de pan uit rijzen? Energie die we duurzaam willen opwekken, maar die we simpelweg niet via een energienetwerk kunnen ontsluiten. En dat ook nog eens in een energiemarkt die op dit moment ineens van de leg is, met gigantische prijsstijgingen als gevolg. Schaarste alom in de bouw, niet alleen in arbeid, maar nu ook in materialen.

Roerstreek Lokaal! wil geen rampspoed spreken, en ja de markt zal ook wel weer eens stabiliseren. Maar we maken ons wel zorgen hoe we hier vanuit de gemeente antwoord op kunnen blijven geven. Daarom geldt voor Roerstreek Lokaal!:

- **De mens centraal** is een van de peilers in de begroting van Roerdalen, voor Roerstreek Lokaal! blijft dat ook het belangrijkste uitgangspunt. De lokale overheid moet er echt voor de burger zijn.
- Een **open vizier** blijft nodig. De toekomst die we nu denken te voorspellen, blijft een inschatting op basis van de beelden en kennis van nu.
- Creëer houvast en probeer een **stabiele overheid** te zijn voor inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners.

Beste college, hoe geeft u vorm aan enige vorm van stabiliteit, in de wetenschap dat in maart verkiezingen zijn? Over het graf heen regeren lijkt een politieke doodzonde, maar is het niet ook eens tijd om daar over na te denken? Een duidelijke visie meegeven vanuit ervaring helpt een volgend college alleen maar.

Dit jaar hebben we wederom met ambtelijke organisatie, raad en college gewerkt om ideeën uit te werken om een **toekomstbestendige begroting** op te stellen. Investeren om te renderen vraagt immers om een lange termijn-aanpak om de begroting in balans te krijgen én te houden. Er is weer keihard gewerkt door de gehele organisatie om de negatieve ontwikkelingen om te buigen en inzichtelijk te maken aan welke knoppen gedraaid kan worden. Financiën spelen de prominente rol, en de focus moet op de kerntaken liggen. Het doet ons deugd te merken dat de keuzes zorgvuldig gemaakt zijn en dit niet direct ten koste gaat van alles dat door en voor onze inwoners de laatste jaren is opgebouwd. De begroting komt meer en meer in balans. 2024 lijkt dan het omslagjaar te worden in positieve zin.

Er blijft aandacht voor **accommodaties** en de **ruimtelijke omgeving** waar we zuinig op willen zijn. Ook zijn er in '21 nieuwe lokale initiatieven ontstaan, die door onze inwoners opgepakt worden zoals de buitenbaden in Montfort en Vlodrop of 't Vinkenès in Posterholt. Dat is echt een grote schouderklop waard! Voor Vlodrop kunnen we heel binnenkort een voorstel verwachten rond de sporthal, school en dorpszaal. Daarmee is de accommodatiediscussie grotendeels klaar. Een compliment is op zijn plaats voor iedereen die aan dit jarenlange traject bijgedragen heeft. Van vrijwilliger tot uiteindelijk de verantwoordelijk wethouder. Als laatste resten dan de jeugd- en buurthuizen. Wethouder, wat kunnen we nog op dit vlak verwachten?

De eerder genoemde onzekerheid is voor de komende jaren een blijvertje. Dit maakt de risicoparagraaf des te belangrijker. Roerstreek Lokaal wil dat we vooral de focus houden op **sturing en risicobeheersing**. We gaan straks op gebieden aan de slag die voor de gemeente relatief nieuw zijn en steken daar een hoop geld in of hebben nog verplichtingen uit het verleden. Beste college, hoe houdt de raad de vinger aan de pols als volgend jaar tijd nodig is voor de vorming van nieuw college en programma? Hoe zorgt u ervoor dat de raad op tijd informatie krijgt om bij te kunnen sturen?

De risicomatrix op pagina 107 is voor onze fractie een belangrijk instrument om de voornaamste risico's in beeld te houden. We willen hierbij wel opmerken dat de waarschijnlijkheid in de loop van jaren kan veranderen. Een aantal grotere financiële risico's scoren nu nog vaak relatief laag, maar blijf alert als de waarschijnlijkheid toeneemt.

De grootste risico's vinden we op het sociaal domein. Geen verrassing, en er zijn de nodige acties uitgezet in vorm van de omvorming. Het is ook een kwestie van de lange adem én het preventieve spoor blijven bewandelen. U geeft zelf al een winstwaarschuwing af. Dus de vraag is gerechtigd: is het genoeg? Worden de juiste zorgverleners ingezet? Wanneer slaat eigenbelang voor een ZZP-er door ten opzichte van de benodigde zorg die iemand echt nodig heeft? Roerstreek Lokaal! heeft hier

al vaak om gevraagd. Het is naast een groot financieel risico, bovenal een risico voor de gesteldheid van de zorgvrager. Beste college, kunt u ons meenemen hoe we ons scherp blijven houden in het beleid dat we uitzetten. Als klein voorbeeld de fitheidstesten op de basisschool. Doen daar wel de juiste kinderen aan mee, en wat wordt nu werkelijk met de scores of adviezen gedaan? Wie volgt en evalueert dat?

Maar ook hoe gaan we om met ontwikkelingen die voor ons simpelweg niet goed voelen zoals de inkomensafhankelijkheid van de WMO huishoudelijke hulp? Is hier niet ook meer actie geboden om zo meer geld te besparen die we beter kunnen uitgeven aan mensen die in armoede leven of de middelen hebben om energiebesparende maatregelen te nemen? Of is een signaal vanuit Roerdalen richting Den Haag nodig om iets te veranderen?

Gemeentelijke belastingen betekent minder vrije bestedingsmogelijkheden voor onze inwoners. Daarom moeten we goede keuzes maken en die helder uitleggen.
Vorig jaar moesten we de **belasting (OZB) verhogen**, meer dan de 'normale' prijsindexering. Dit jaar is dat gelukkig niet nodig.

Voor de inwoners zal dat anders ervaren worden, wanneer het afvalinzamelings-systeem wijzigt. Het gaat meer kosten. Verwerking van **afval** kost steeds meer geld. En de reacties op sociale media zijn niet mals. Neemt niet weg dat Roerstreek Lokaal! nog steeds achter de ingeslagen keuze staat, maar er is nog een hele slag te slaan om het gedrag te wijzigen. Ook dit vraagt wendbaarheid zonder telkens te verzanden in eindeloze evaluaties. Ziet de wethouder nog kansen om binnen de samenwerking met Leudal en Maasgouw het ambitieniveau te verhogen voor Roerdalen? Kansen om de kosten te verlagen? Preventieve gedragsinterventies zien wij nog weinig en dat is toch echt de sleutel achter het nieuwe inzamelingsbeleid.

Corona liet ook zien dat toen het anders moest, het ook anders kón. De **organisatie** moest zelf dingen anders aanpakken door de beperkingen van thuiswerken en anders met elkaar in contact zijn. Het bleek zeker mogelijk. Wat zijn de conclusies die hierover getrokken zijn voor de ambtelijke organisatie en wat hebben we ervan geleerd? Of hebben we toch weer stiekem een aantal zaken opgepakt die we vooral zelf denken te moeten doen? In programma 7 schrijft u dat we meer dienend moeten zijn aan de gemeenschap. Wat ons betreft mag dat volledig dienend aan de gemeenschap zijn.

We willen ook graag dat het college zaken afrondt en blijft oppakken. Duurzaamheid en energietransitie bleven voor ons nog te veel in papier hangen. In de begroting is een aantal routes en mogelijkheden benoemd, met een grote mate van onzekerheid. Inwoners meenemen in deze transitie en het eerlijke verhaal vertellen vinden wij belangrijk.

De opmars naar de nieuwe **Omgevingswet** en bijbehorende omgevingsvisie vraagt om een hele andere manier van werken en denken. Roerstreek Lokaal! is tevreden met de interactieve aanpak in de raadswerkgroep Omgevingswet. Ook de diverse manieren waarop inwoners bij dit onderwerp

betrokken worden spreekt ons aan. Over de ingangsdatum zullen we het maar niet hebben, maar het mag geen verrassing zijn dat met name de geest van deze wet Roerstreek Lokaal! enorm aanspreekt; vertrouwen in elkaar. Vertrouwen in initiatiefnemers en het college dat uitvoert. Wij, als raad, moeten ook durven loslaten. Een raadsvergadering moet wel ergens over gaan en wat ons betreft over de hoofdzaken. Het grote aantal gereserveerde raadsvergaderingen voor 2022 vinden we dan ook een zorgwekkende ontwikkeling.

De Omgevingswet vraagt ook om meer participatie, hand in hand met goede communicatie. Vaak is dat nu te veel (informatie) zenden. Extra communicatiekracht is nodig. We moeten er steeds eerder en dichter op zitten.

De kas die klopt

Een sluitende begroting is voor Roerstreek Lokaal essentieel voor een toekomstbestendig Roerdalen. Dat lukt in 2024. We investeren in de toekomst en het blijven roerige en onzekere tijden. Wendbaarheid en snelheid zijn des te belangrijker. Zeker met de jaarlijkse bijdrage vanuit het Rijk die wisselend kan uitvallen. Met name op de zorgportefeuille hopen we langzaam vruchten te gaan plukken.

Afsluiting

Met deze begroting sluiten we bijna deze raadsperiode af. We zijn positiever gestemd dan vorig jaar en onderschrijven deze begroting. Deze begroting is een prima basis om aan de slag te gaan de komende jaren. Maar we moeten wel alert blijven

Ons verhaal is in grote lijnen ook uw verhaal. Wij zijn zeer benieuwd naar de reactie van het college op onze inbreng. En via deze weg dank aan eenieder die heeft bijgedragen aan deze heldere begroting.